

NEDERZWALM-HERMELGEM SCHOOLSTRAAT BESTENDIGING EN UITBREIDING VAN DE BEGRAAFPLAATS LANGSHEEN DE N435.

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijzen van eventuele maatregelen.

Hoofdstuk 1: Gemotiveerd advies

1.1. Kader

In het kader van een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag ten behoeve van de uitbreiding van de begraafplaats langs de Schoolstraat te Nederzwalm-Hermelgem diende in uitvoering van het Onroerend Erfgoeddecreet d.d.12 juli 2013, een archeologienota te worden opgesteld. De zone bevindt zich buiten beschermde archeologische site of archeologische zone, maar de oppervlakte van het projectgebied bedraagt meer dan 3000 m² en de ingreep in de bodem meer dan 1000 m².

1.2. De volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Deze archeologienota is het resultaat van een **volledig archeologisch vooronderzoek**. Het archeologisch vooronderzoek nam de vorm aan van een bureauonderzoek. Hierbij was het mogelijk om al het noodzakelijke vooronderzoek uit te voeren.

1.3. De aanwezigheid van een archeologische site

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied zich op een **gunstige landschappelijke positie** bevindt, het gaat namelijk om (matig) droge gronden vlakbij de Schelde en de Zwalm maar buiten de alluviale zone. Het historisch-cartografisch materiaal (18de-19de eeuw) geeft weinig informatie. Het projectgebied is tussen de dorpskernen van Hermelgem en Nederzwalm gelegen. Op het terrein is geen bebouwing aanwezig en is wellicht in gebruik geweest als **akkerland**. De verwachting is dat de middeleeuwse bewoning eerder ter hoogte van de dorpskernen van Nederzwalm en Hermelgem is gesitueerd. In de (ruime) omgeving zijn verschillende vindplaatsen (op basis van veldprospecties) uit de steentijden en de Romeinse periode gekend.

1.4. De waardering van de archeologische site

Op een algemeen niveau kan dit projectgebied archeologische informatie bevatten die een bepaalde bijdrage kan leveren aan onze archeologische kennis over de onmiddellijke regio, gezien in het verleden in de directe omgeving nog geen archeologisch onderzoek is verricht. Meer specifiek zou het projectgebied informatie kunnen aanreiken op het vlak van steentijd- en Romeinse occupatie.

Daartegenover staat dat de werken een beperkte oppervlakte hebben en bovendien opgedeeld zijn en verspreid (uitbreidingen begraafplaats) aan weerszijden van een reeds volledig vergraven zone (bestaande begraafplaats), wat het kennispotentieel meteen aanzienlijk vermindert.

1.5. Impactbepaling

De werken hebben een **relatief beperkte impact** op het bodemarchief. De bestaande begraafplaats (circa 3000 m²) beschouwen we als volledig verstoord. Een eventueel aanwezige site in dit gedeelte is hoogstwaarschijnlijk vergraven bij de aanleg en het gebruik van de begraafplaats.

Wat de toekomstige uitbreidingen van de begraafplaats betreft, deze vormen geen aaneengesloten zone maar worden van elkaar gescheiden door de bestaande begraafplaats en vormen dus als het ware 'restzones'.

De toekomstige werken vallen uiteen in een aantal deelzones:

Bestaande begraafplaats (circa 3000 m²):

Deze is nagenoeg volledig bezet en wordt deels heringericht. In de afbakenende muur worden een aantal toegangen naar de nieuwe delen gemaakt, de bestaande paden worden heraangelegd en er is de oprichting van een bergruimte en afscheidsruimte gepland. Behalve de grafkuilen (diepte 1,5-2 m) blijven de werken binnen een diepte van 50-55 cm (of minder) ten opzichte van het maaiveld. De begraafplaats is bijna volledig ingenomen door grafzerken, de nog beschikbare ruimte betreft kleine restzones. We beschouwen de bestaande begraafplaats dan ook **integraal als een reeds vergraven en verstoorde zone**.

Zuidelijke uitbreiding (circa 2200 m²):

In dit gedeelte, een twintigtal meter brede strook op ca. 100m diepte, zijn een parking, strooiweide, zones voor urnengraven, columbaria en een knekelput gepland. Behalve de knekelput zijn de **bodemingenrepen beperkt tot 50-55 cm** (of minder) ten opzichte van het maaiveld.

Controleboringen ter hoogte van de zuidelijke uitbreiding van de begraafplaats toonden aan dat zich langs de Schoolstraat tussen de teelaarde en de C-horizont een ophogingslaag bevindt (boring 1). Gezien de werken (parking) hier tot maximaal 53 cm diepte gaan, vinden ze hier plaats binnen de ophogingslaag en zullen geen archeologische lagen geraakt worden. Verder oostwaarts is een B-horizont (tot circa 52-60 cm ten opzichte van maaiveld, boring 2 en 3) aanwezig onder de teelaarde en boven de C-horizont. Gelet op de diepte van de bodemverstoringen op deze plaats (parking: 53 cm; urnengraven: 50 cm; primaire paden: 40 cm en secundaire paden: 23 cm; strooiweide in ophoging) zal het archeologische leesbare niveau dus net niet geraakt worden.

De impact van de werken in het zuidelijk deel is dus zeer beperkt: behalve de knekelput (circa 14m²) blijven de bodemingrepen binnen 50-55 cm ten opzichte van het maaiveld. Aan de hand van de boringen is aan te tonen dat de parking deels binnen het gabarit van de ophoging valt. Samen met de ophoging in functie van de strooiweide en de aanwezigheid van een B-horizont betekent dit dat er in de **zuidelijke zone *de facto* geen relevant archeologisch niveau aangesneden wordt.**

Noordelijke uitbreiding (circa 1500 m²):

Dit deel, 15 m breed op een honderdtal meter diepte, is volledig voorzien voor **grafkuilen (diepte 1,5-2 m)** met zerken en wordt ingericht aan de hand van een buurtweg en enkel wandelpaden. De **zone die effectief voorbehouden is voor de grafzerken bedraagt ongeveer 1000 m².** Behalve de grafkuilen (diepte 1,5-2 m) blijven de werken binnen een diepte van circa 40 cm (of minder) ten opzichte van het maaiveld.

Over het volledige projectgebied is de nodige ruimte voor **groenzones** voorzien. Deze aanplantingen zullen alle gebeuren binnen het gabarit van de huidige teelaarde.

1.6. De bepaling van de maatregelen

De aanwezigheid van sporen in de nieuwe uitbreidingen van de begraafplaats zijn niet uit te sluiten, maar de vraag stelt zich hier of de oppervlakte en de diepte van de werken – bovendien ruimtelijk gescheiden zijn door een reeds volledig vergraven zone – een verder archeologisch onderzoek verantwoordt. In het centrale deel (huidige begraafplaats) is geen nuttig onderzoek meer te verrichten. Om in het zuidelijk deel een zinvolle evaluatie mogelijk te maken zou bij een verder onderzoek dieper moeten gegraven worden dan er daadwerkelijk door de werken zal verstoord worden. Dit zou niet in verhouding staan tot de effectieve bodemingreep. De noordelijke uitbreiding is dan een restzone waarin de volledige oppervlakte van 1500 m² slechts over iets meer dan 1000 m² een impact kan zijn op een mogelijk archeologisch niveau.

Een verder onderzoek zou slechts een beperkt ruimtelijk inzicht en interpretatie kunnen bieden op aanwezige archeologische sporen/sites, als die al zouden aangesneden worden binnen het gabarit van de werken. Het potentieel op kennisvermeerdering is in het projectgebied dan ook te gering en een **verder(e) archeologisch vooronderzoek/opvolging van de werken is dus kosten-baten beschouwd, niet aangewezen.**

Dit advies stelt noch de initiatiefnemer, noch zijn (onder)aannemers vrij van de in artikel 5.1.4 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 bedoelde meldingsplicht.

Hoofdstuk 2: Programma van Maatregelen

Niet van toepassing